

MANDAL KOMMUNE

Bystyremelding fra de unge

Innspill fra barn og unge til kommuneplanen for Mandal 2014 – 2026

18.04.2013

Om diskriminering, likeverd og innflytelse + litt til

INNHold

Visjonen.	4
Erfaringene og forslagene våre	
Hovedsvar fra unge i Mandal.	5
Del 1 Hva er en brukerorientert kommune?. . .	8
Del 2 Oppvekst	10
Del 3 Folkehelse, levekår og likestilling	16
Del 4 Byutvikling.	25
Metodikk og arbeidsmåter.	27
Barnekonvensjonen.	31

Om bystyremeldingen:

Utgitt: april 2013

Utgiver: Mandal kommune

Stoff: Ca 325 unge i Mandal, 11- 20 år, deltatt i høringer i 2011 og 2013

Stoffbearbeidelse:

Marit Sanner, Forandringsfabrikken og Guro Wendelbo, Mandal kommune

Rådgivere: Alexander Sommerseth og Mandal barne- og ungdomsråd (BU)

1. opplag: 1500

Foto: Kai-Wilhelm Nessler. Alle bilder er fotografert i 2013

Lay out/Trykking: Sørlandsreklame

Til ordfører og politikere i Mandal

Til rådmann og kommuneadministrasjon

Dette dokumentet inneholder svar på hva dere politikere kan gjøre i Mandal. Det inneholder samtidig svar som dere i kommuneadministrasjonen kan støtte dere på når dere skal arbeide videre med å utvikle kommunen. Dokumentet inneholder også erfaringer fra å vokse opp her. Over 300 barn og unge i alderen 11 – 20 år har svart. De har delt erfaringer og gitt råd i skolen, i fritidsaktiviteter og i egne samlinger. Tema har vært hvordan Mandal kjennes og hvordan Mandal framover kan bli en enda bedre kommune å vokse opp i.

Unge innspill trengs til kommuneplanarbeidet

Ideen har vært å invitere barn og unge med som innspillere til kommuneplanarbeidet. Dette er gjort fordi de er en stor og viktig del av befolkningen i kommunen vår. Barn og unge er de som skal bo lengst i kommunen, derfor er avgjørelsene for hva som planlegges og utvikles her svært viktig for dem. Barn og unge er også blant de som bruker fellesarealene mest, i skoletid og i fritid. Også derfor betyr kommuneplanen mye akkurat for dem. Kommunen trenger svarene fra de unge. For at det skal bli lett for dere å bruke dette dokumentet, har vi valgt å sortere innspillene etter temaene i kommuneplanen for 2014-2026.

Barn og unge har rett til å si sin mening og bli hørt. Dette er en av artiklene i FNs barnekonvensjon, vedtatt i Norge og samtidig et viktig dokument i Mandal. I tillegg bruker Mandal Sjumilssteget; et metodeverktøy for å se om kommunen oppfyller barns rettigheter.

Unge har deltatt i 2011 og 2013

I 2013 ble ca. 150 unge i alderen 13 – 20 år invitert til å gi svar på noen viktige problemstillinger for kommunen. Hvordan kjennes Mandal? Hvordan opplever de diskriminering, likeverd og innflytelse? Og hvilke veier ser de unge for kommunen framover? Elever i ungdomsskolen og videregående skole deltok i hele klasser for å sikre at mange ulike erfaringer og meninger kom fram. Elever ved mottakskolen, unge i barne- og ungdomsrådet, unge fra InClub og andre unge, har også deltatt. Alle arbeidet i grupper og deretter gjennom samtaler i plenum.

I 2011 ble ca. 175 unge i alderen 11 – 15 år spurt hva som må til for at barn og unge skal høres og bli tatt på alvor, hva foreldre kan trenge hjelp til for å bli gode foreldre, hvordan vi kan beskytte barn mot overgrep og vold, hvordan barn i familier med lav inntekt kan delta i fritid, og hvordan vi kan hindre frafall i skolen og mobbing. De arbeidet klassevis og i dialog, og skrev på "post it"-lapper som så ble sortert.

Bak i dokumentet fins mer om metodevalg, valg av spørsmål og tema og noen tanker om hvordan dette arbeidet er del av forpliktelsene Mandal kommune har ifølge Barnekonvensjonen og Sjumilssteget.

Viktige innspill som må tas på alvor

Erfaringene, rådene og de konkrete svarene heftet inneholder, må voksne ta på alvor. Noen av svarene er dyrekjøpte og kommer fra vonde erfaringer. Andre svar er de unges forsøk på å si hva som er viktig for dem for at de skal kjenne seg som en del av fellesskapet og ha det godt i kommunen. Kommunen trenger disse innspillene for å gå veier til det beste for unge og for hele befolkningen. Politikere og administrasjon gjør svært klokt i å lytte til svarene fra barn og unge.

Marit Sanner, Forandringsfabrikken
Guro Wendelbo, Mandal kommune

Foto: Signe Marie Rølland/Lindesnes Avis

Visjonen

Mandal – glad – stolt – trygg

Det er gøy å gå på skolen!

Skoledagen er lenger og leksene er gjort før vi går hjem. I friminuttene er det moro med aktiviteter. I timene er arbeidsformen variert. Lærerne kan fagene sine godt. Lærerne er kreative. Vi mestrer skolehverdagen og gleder oss til å gå på skolen. I klassen er det trygt å være seg selv. Alle blir sett og hørt. Vi snakker sammen i stedet for å snakke bak ryggen. Fremmedfrykt og tabuer er ut. Vi har åpenhet om livet og kunnskap om hverandre.

Vi har innflytelse!

I skolen deltar vi i politikk og i demokratiet. Hver klasse har tid og rom for å diskutere saker som opptar elevene. Barne- og ungdomsrådet (BU) har tale- og forslagsrett i bystyret. BU er med å lage planer. Vi får bestemme hvordan penger til fritid, lekeplasser, skole og skolegårder skal brukes. Politikerne setter av penger til vedlikehold. Bystyret har flere unge representanter. Politikerne er gode til å samarbeide med oss om saker. Saksdokumenter er forståelige for barn og unge.

Sykkel foran bilen!

Det er mye hyggeligere å sykle sammen med barna sine enn å kjøre bil. Sykkelveiene er tydelig skiltet,

merket og opplyst. Det blir brøytet og feid. Vi har trygg vei til skole og fritidsaktivitet hele året. Det er mindre biltrafikk og god sykkelparkering. Taxus kjører mer til og fra bydelene, og busstilbudet til og fra kommunen er godt.

Godt å bo!

Det er gode muligheter for lærlingplass, praksisplass og sommerjobb. De voksne rundt oss bryr seg om hvordan vi har det. Vi møtes på gode lekeplasser og koselige friområder der vi bor. De lokale skolene og anleggene er åpne for aktiviteter og verksteder etter skoletid. Mandalshallen, Idrettsparken og Buen trekker unge mennesker fra hele regionen gjennom hele året.

Stolte av byen vår!

Byen har koselige uterom mellom restauranter og mangfold av butikker. Ungdommer boltrer seg i små parker med sjakk, ballspill og skating. De minste barna finner sandkasse og gyngere rett ved kaféene. Sommerens bilfrie by fylles med aktiviteter, konserter, restauranter og festivaler.

Hilsen Mandal Barne- og ungdomsråd 2012/13

HOVEDSVAR

FRA UNGE I MANDAL

Brukerorientert kommune

Konkrete svar på spørsmålene våre

Det er mye vi ikke forstår av det som blir gjort

Informasjon på skolen om hva skjer i kommunen

Der når dere alle. Sett av tid til å besøke oss

Diskusjoner på skolen om det vi er opptatt av

Mer tid til dette. Trygt, så flere får sagt sin mening

Informasjon på måter som når fram til oss

Tilpass etter barneskole og ungdomsskole

Innflytelse og informasjon i skolen

Demokratiopplæring i klassene

Få kunnskap om rettigheter, hvordan vi kan bli hørt, om hva det vil si å være tillitsvalgt og være med i BU

Tid til elevrådssaker

Må settes av tid i klassene til elevrådssaker
Alle skal jo være med å bestemme

Diskusjoner i klassene

Vi ber om at det er flere diskusjoner i klassene
både om skolen, om Mandal og om verden

Læring og trivsel på skolen

Skole-PC til alle på ungdomsskolen

Uten skole-PC blir det større forskjeller
På videregående skole forventes det at du
kan programmene

Gode stoler og kantine med sunn mat

Vil gjøre skoledagen bedre for læring og trivsel

Ekstra oppfølging av elever fra Mottaksskolen

Overgangen til vanlig skole kan bli for stor
Få oppfølging da, for å få det til bra på skolen

Variert undervisning og tilbakemelding fra elevene

Elevene må jevnlig få si sin mening om
undervisningen og få bestemme mer – som
aktiviteter og regler

Psykososialt miljø på skolen

Trygge, snille, fleksible lærere

De er ikke fastgrodde i tankene, det er bra for læring

Å vise respekt, gir respekt

Voksne viser elevene respekt helt fra starten av,
viser vei og hjelper unge til å vise respekt

Skolen må ha voksne som forstår og inkluderer

De er forbilder for alle som vokser opp i Mandal

HOVEDSVAR

FRA UNGE I MANDAL

Fritid, kultur og aktiviteter

Åpne arrangementer trengs

Aktiviteter åpne for alle, blir kjent med nye folk

Åpen kafè i Mandalshallen

Etter skolen og før trening, blir kjent med nye folk

Informasjon om fritidsaktivitetene til ALLE unge

Gjøres helt systematisk, spesielt til Mottaksskolen

Tillit mellom unge og voksne

Ta oss med på råd og avgjørelser

Med i diskusjoner og når ting skal bestemmes

Husk at tillit avgjør alt

For å fortelle det vonde, må vi kjenne trygghet og tillit

Voksne må kunne se tegn

For å hjelpe, og når vi ikke orker fortelle
Flere voksne må bry seg, så flere unge får tillit

Helsesøstre og andre voksne i klassene

De som hjelper med psykisk helse besøker klassene
Forteller oss hvor vi kan gå om vi opplever vondt

Barnevernet og 116 111 må informere

Få vite hva som skjer når vi kontakter barnevernet
Informasjon om alarmtelefonen og hva skjer hvis vi ringer

Respekt, utestenging og mobbing

Sikre at vi har det bra på skolen

Må undersøkes nøye at vi har det bra på skolen

Mobbing på alvor

De voksne må gå til roten av problemene, og det må ha konsekvenser om voksne ikke tar tak

Ærlige og direkte voksne til dette arbeidet

Vi må få arbeide med mobbing og få gi ærlige svar
Til dette trengs trygge, ærlige, snille voksne

Besøk av noen som kan dele følelsene

Folk med erfaring med mobbing besøker skolene

Voksne følger bedre med i friminuttene

Alle voksne som er vakter må ha fokus på elevene

Alkohol, rus eller egne valg

Snakke om snus, røyk og rusmidler på skolen

Besøk av ærlige folk med egen erfaring
Det funker, for å inspirere til ikke å bruke dette

Åpne, spennende, rusfrie arrangementer

Ha annet å gjøre i helgene enn å drikke
Kult og spennende, som vi ikke vil gå glipp av

Inkludering, fordommer og diskriminering

Snakke om fordommer og inkludering i klassene

Det er sjelden tema i dag, vil snakke om det
Til dette trengs lærere uten fordommer

Invitere elevene fra mottaksklassene på besøk

Best om vi går på samme skole, treffes da naturlig

Snakke om fordommene blant voksne

Fordi voksne kan ha mer fordommer enn oss unge

Uformelle møtesteder

Flere uformelle møtesteder, blir kjent med nye folk
på tvers av klikker og gjenger

Rykteby, baksnakking eller bry seg

Modigere, åpnere og mer direkte

Ryktespredning og baksnakking på dagsorden

Opplegg for å forebygge rykter og baksnakking

Vi vet hva dette er og vil bidra med å lage opplegget
Til obligatorisk bruk for alle skolene i kommunen

Byutvikling

Mottaksskolen må bli del av vanlige skoler

De nye elevene i egne klasser på vanlige skoler

Bypark og møteplasser

Aktivitet, benker og bord, for å treffe nye folk

Mindre søppel og glasskår

Flere søppelkasser: skolen, sentrum, friområder

Mer åpningstid og flere aktiviteter på InClub

Åpen minst tre kvelder og flere arrangementer

Flere steder å henge

Vi er ulike og trenger ulike typer tilbud

Bedre for syklister

Flere sykkelstativ med tak, fiksing av sykkelveiene

Bedre kollektivtilbud

MÅ få bra kollektivtilbud etter kl 17 for å trives her
Vi under 18 år må ikke betale voksenbillett

Hva er en brukerorientert kommune?

UNGES ERFARINGER

Mange av oss føler at vår mening ikke betyr noe, at vi ikke blir hørt. Det brukes for lite tid til å diskutere, og det gjøres ikke på måter så alle får sagt meningene sine. Da blir ikke vi tatt på alvor.

Når politikerne sier at skateparken kommer, og når det går mange år og ingenting skjer, da lurer vi på hva dere egentlig mente. Vi kan lett bli negative når kommunen ikke bruker penger på å vedlikeholde det de bygger.

Vi forstår ikke at dere kan ta fra oss skole- PC og bruker penger på ting vi synes er unødvendig. Det trengs en forklaring til alle som har mistet skole- PCene, når kommunen har råd til å bygge en ny gangbro.

Vi trenger riktig informasjon for å forstå de valgene dere tar. Vi blir sinte og frustrerte når vi ikke forstår. Vi synes dere bruker tid og penger på mye unødvendig og tull.

Mangel på informasjon lager sinne. Sinne lager frustrasjon. Sinne og frustrasjon lager negative tanker og aggresjon. Det blir til ødeleggelse og hærverk. Vi vil heller være gode bidragsyttere til kommunen vår. Vi er glade når dere ønsker oss velkommen.

" Å formidle info er ikke så vanskelig. For at barn skal få vite info er det kanskje lurt å formidle via skolen. og gjøre det litt lettere og mer spennende å høre på. For helt ærlig er ikke referater særlig spesielle."

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Vi ber dere gi oss konkrete svar

Vi ber dere i kommunen snakke med oss. Gi oss konkrete svar på spørsmålene våre. Gi oss konkrete svar på hvorfor dere velger å bruke pengene slik dere gjør, og hvorfor det tar så lang tid før noe som er bestemt, skjer.

Vi må få informasjon på skolen

Vi må få viktig informasjon om hva som skjer i kommunen på skolen. Der når dere alle. Dette er jo også en del av demokratiopplæringen. Sett av tid til å besøke oss. Bruk også oppslagstavlene våre. Plakater med forskjellige farger og enkelt språk er tingen.

Diskusjoner om det vi er opptatt av på skolen

Klassene må ha tid til å diskutere saker som vi er opptatt av. Vi ønsker mer tid til det. For å få dette til, trengs lærere som skaper trygghet slik at flere får sagt sin mening.

Informer på måter som når fram til oss

Elevene på barneskolen kan også få informasjon i Lindesnes avis eller i egen skoleavis. Elevene på ungdomsskolene kan få informasjon på facebook. Informasjon må også være søkbar på nett.

Oppvekst

"Noen elever er heldige og får sagt hva de mener, og jeg er en av dem. Men bare fordi jeg er trygg på å si det. Jeg vil at dere lærere kan prøve å skape en slags trygghet slik at andre elever som ikke føler seg trygge, kan få sagt hva de mener."

Innflytelse og informasjon i skolen

UNGES ERFARINGER

"Noen saker som blir stemt på i elevrådet, avgjøres av deres personlige mening, selv om kanskje flertallet på skolen mener noe annet. Slik burde det ikke være."

Vi vet ikke hva vi kan være med å bestemme på skolen. Vi er også usikre på hvordan vi kan være med å bestemme. Mange vet om BU. Men vi vet ikke om andre måter, og ikke hvordan vi kan ta kontakt med dem som bestemmer. Vi har ikke nok kunnskap om hvilke rettigheter vi har.

Noen lærere er flinke til å gi klassen tid til elevrådssaker. Men mange lærere sier det ikke er tid til elevrådssaker. Ikke så mange av oss vet hva som skjer i elevrådet. De lever ofte sitt hemmelige liv.

Mange elever føler at deres mening ikke betyr noe. Vi er mange i hver klasse som opplever at vi ikke blir hørt. Mange klasser diskuterer sjelden ting elevene er opptatt av. Noen lærere inviterer til å diskutere ting som er viktige, og det liker vi.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Demokratiopplæring i klassene

Klassene må få god demokratiopplæring. Vi må få kunnskap om våre rettigheter og lære hvordan vi kan bli hørt. Og vi må få tid til å snakke sammen og få kunnskap om hva det vil si å være tillitsvalgt og være med i BU.

Tid til elevrådssaker

Det må settes av tid i klassene til elevrådssaker. De som sitter i elevrådet representerer jo alle barn og unge. Alle skal jo være med å bestemme.

Diskusjoner i klassene

Vi ber om at det er flere diskusjoner i klassene. Både om skolen, om Mandal og om verden.

Læring og trivsel på skolen

"De voksne kan ta seg mer tid til å sitte ned med elevene. De må spørre hva vi ønsker og hva vi vil."

UNGES ERFARINGER

Når undervisningen blir ensformig, blir det kjedelig og da lærer vi lite. Noen savner flere timer med tegning, kunst og håndverk. De fleste som er spurt ønsker leksefri skole.

Vi som kommer fra mottaksskolen trenger ofte ekstra hjelp når vi kommer til vanlig skole. Vi har lært noe norsk, men det blir mye på en gang når vi både skal bli bedre i norsk, ha alle fagene på norsk og bli kjent med nye folk.

Mange ble sinte da vi mistet skole-Pc for ungdomsskoleelevene. Det går ut over læringen. Noen lærere sier det er for mye pes å hente klassesettet med PC`er. De sier det tar mye tid og at det er tungt å trille de over dørvillene. Vi synes ikke dette er noen god grunn, og vi kan jo hjelpe.

Gymsalen på en av skolene har mugg og lekkasjer fra taket. Det er helsefarlig, og vi blir sinte av å ha det sånn år etter år. Garderobene er dårlige på noen skoler. Det er ikke så mange som dusjer, mange synes ikke det er noe greit.

Mange ting på skolene og i skolegården er revet ned og ødelagt. Det er lite ødeleggelse når ting er nytt og ordentlig. Det betyr mye med gode skolebygninger. Vi blir gladere! Vi har mindre vondt i hodet. Bedre luft gjør oss mer motiverte til å lære.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Skole-PC til alle på ungdomsskolen

Uten skole-PC blir det større forskjeller. Mange har egen PC, men vi har ulik programvare. På videregående skole forventer de at vi kan programmer vi ikke har lært. Mange skolebøker er dårlige og kjedelige. PC er viktig for å finne mer stoff og gjøre stoffet klarere.

Gode stoler og kantine med sunn mat

I klasserommene må det være gode stoler, for lange skoledager. Det er nødvendig for at vi skal ha det bra på skolen. Garderobene må ha båser, for at flere vil dusje. Kantine ønskes av mange, med frukt og annen sunn mat.

Ekstra oppfølging av elevene fra Mottaksskolen

Vi fra Mottaksskolen ber om å få litt ekstra oppfølging i overgangen til vanlig skole. Overgangen blir stor for mange, og vi vil gjerne over den "kneika", bli kjent med de norske elevene og gjøre det bra på skolen.

Variert undervisning og tilbakemelding fra elevene

Vi ber om at undervisningen blir litt mer variert og spennende. Alle elevene må jevnt spørres om hvordan undervisningen kan bli bedre. Da vil flere følge med og flere vil lære mer på skolen. Vi må få være med å bestemme aktiviteter på skolen. Elevene må også få være med å bestemme reglene på skolen sin. Da vil vi ta mer ansvar, og vi får bedre holdninger.

Psykososialt miljø på skolen

"Vi får ikke snakka nok om viktige ting i timene. Mange av lærerne snakker veldig mye, da lærer vi mindre."

UNGES ERFARINGER

Det kan være vanskelig å vite om lærerne spøker eller mener alvor. Vi har forskjellige erfaringer med oss, derfor er ikke dette noe bra. Noen av oss blir utrygge av det, og da klarer vi ikke å konsentrere oss.

Lærerne er veldig forskjellige, noen er fastgrodd i tankene. Noen forstår hvordan de får kontakt og respekt, andre gjør ikke det. Mye bruk av vikarer gjør at det kan bli usammenhengende læring.

Vi snakker nesten aldri og altfor lite om de aller viktigste tingene. Blikk og kommentarer lager problemer inne i kroppen vår. Utestenging og konflikter mellom elever kan prege hverdagen.

Dette tar vekk konsentrasjon og ødelegger for læring. Få av lærerne tar opp disse tingene på grunnleggende måter.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Trygge, snille, fleksible lærere

Lærerne må kunne lage trygghet rundt seg og være snille. De kan være yngre enn mange av dem vi har nå, men viktigst er det at de ikke er fastgrodd i tankene, og at de kan forandre seg.

Å vise respekt, gir respekt

Lærerne må vise alle elevene respekt, også de elevene som utfordrer dem. En del av oss har opplevd vanskelige ting og strever med respekten for voksne. Det er derfor lurt at voksne viser elevene respekt helt fra starten av. Da viser de voksne vei og hjelper alle unge til å vise respekt.

Skolen må ha voksne som forstår og er inkluderende

Skolene må ha voksne som liker og forstår seg på unge mennesker, som tør å snakke direkte om vanskelige ting, og som er helt ærlige. Dette kjennes godt og er viktig for de fleste av oss for å trives og lære. Hvis Mandal ønsker at vi unge skal være inkluderende og snille, må alle de voksne som jobber i skolen også være det. De er jo forbilder for alle oss som vokser opp her i kommunen.

Å vise respekt
gir respekt

Fritid, kultur og aktiviteter

"I Mandal er det aktiviteter for alle, men det mangler noe som er åpent for alle – og som ikke er dyrt."

UNGES ERFARINGER

Det er mange bra fritidstilbud i Mandal, de aller fleste av oss er fornøyde med det. Det er sosialt, vi får venner der, og folk kommer seg ut av facebook. Vi blir gladere av det! Det er veldig viktig at det blir tatt vare på. Vi er også veldig glade i stredene våre, de må tas vare på.

De fleste av oss bruker Mandalshallen jevnt og synes den fungerer bra. Det er godt treningsmiljø der, med positive holdninger. Du kjenner deg velkommen der enten du er god i idrett eller ikke.

Kulturhuset betyr videreutvikling for byen, og de fleste av oss er stolte over det. Noen synes det

var galt å bruke penger til det som kommunen ikke har. Der er det mye som skjer, og det er fint med nytt bibliotek der alle er velkommen. Vi som går i kulturskolen og korps synes det var viktig å få nye lokaler.

Barne- og ungdomsrådet er viktig for oss, de gjør mye bra. De gjør en forskjell, det har blitt mer aktivitet etter at vi fikk BU. Folk kommer mer ut og treffer venner.

Det som mangler, er steder hvor vi bare kan henge sammen, prate og bli mer kjent. HUK i Marnardal er eksempel på et tilbud med aktiviteter for både de som liker PC, idrett og musikk.

Det mangler en del informasjon om alle aktivitetene i Mandal. Mange på videregående vet for eksempel ikke om Åpen scene, en kjempemulighet til å vise talent. De fleste på Mottaksskolen kjenner ikke til klubben og aktivitetene der. De vet lite om hva unge fra Mandal gjør på fritida og hvor de kan bli kjent med dem.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Åpne arrangementer trengs

Selv om mange aktiviteter finnes i Mandal, savner vi åpne, uformelle arrangementer. Det er aktiviteter som alle kan melde seg på, og der vi kan bli kjent med nye folk. Det kan være nattturneringer, Grand

Prix, og ungdomskonserter- på tvers av skolene. Hvis byen skal bli mer inkluderende, må det finnes steder å bli kjent med nye folk.

Åpen kafé i Mandalshallen

Vi ber om en åpen kafé i Mandalshallen, slik som da BU hadde "Sunn Kafé." Der kan vi treffe litt andre enn de i nærmeste vennegjengen. Den kan være åpen etter skolen og før trening.

Informasjon om aktivitetene til ALLE unge

Alle elever på alle skoler må få god informasjon om fritidstilbud og arrangementer. Det må gjøres helt systematisk, sånn at vi alle vet det. Vi på Mottaksskolen må få ekstra god informasjon om aktiviteter og klubben.

Levekår, folkehelse, likestilling

Tillit mellom unge og voksne

"Det kan bli lettere å si ifra hvis man er sikker på at man blir trodd. Hvis man sier i fra og ikke blir trodd kommer mishandlingen til å bli verre."

UNGES ERFARINGER

Mange foreldre er usikre når vi begynner å gå ut med venner i helgene, de lurer på dette med grenser. Dere voksne er ofte alt for naive. Det er bare tull at "alle de andre ungdommene får lov". Ikke tro på det. Det er best når voksne er helt tydelige på hvor grensene går.

Men dere må ikke være strenge på en måte som gjør at vi ikke kan fortelle dere hva som skjer og hvordan vi har det. Husk at det ikke er lurt å behandle søsken likt, vi er sjelden like. Og ikke overreager om vi dummer oss ut litt. Det er lurt å være edru når tenåringer kommer seint hjem i helgene.

Flere av oss har foreldre som sliter. Det er mye ansvar hjemme og mange vonde og vanskelige tanker og følelser. Da blir det vanskelig å

konsentrere seg på skolen, og det blir lite fritid. Det er viktig for alle barn og ungdom å ha noen voksne de har tillit til og kan stole på. Alle trenger noen de kan fortelle vanskelige ting til og som kan hjelpe til med at vonde ting ikke blir til hemmeligheter inne i kroppen. Det føles godt når voksne har tillit til oss og stoler på oss.

Vi vet ikke hvem barnevernet er og hva de gjør. Mange har hørt skumle ting om barnevernet, noen har hørt voksne si at de flytter vekk ungene fra foreldrene. Det er uansett ikke lett for et barn eller en ungdom å gå til tredje etasje i Amfisenteret å spørre om hjelp. Vi ser heller ikke helsesøstrene særlig ofte. Så hvis vi sliter inni oss, er det ikke lett å vite hva vi skal gjøre. På mottaksskolen har vi ikke helsesøster.

"Barna må bare vite selv at de må si ifra ...ellers blir det verre. Og det blir mye bedre når de sier fra."

"Det er bra å finne folk som har opplevd det samme som deg og som kan si deg hva de selv har gjort for å få det bedre"

"Ingenting hjelper! F..k school!"

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Ta oss med på råd og avgjørelser.

Inkluder oss i diskusjoner som angår oss og hør hva vi har å si. Ta oss med på råd når ting skal bestemmes.

Det er fint å få snakke ut om ting og bra å få bestemme i eget liv.

Husk at tillit avgjør alt

Alle foreldre, og alle voksne som arbeider med barn og ungdom, må huske at tillit avgjør alt. For at vi skal kunne fortelle en voksen om vonde og vanskelige ting, må vi kunne stole på de voksne. Det må føles trygt å fortelle.

Voksne må kunne se tegn

Voksne som arbeider med barn og unge må læres opp til å se tegn. Når de er gode til det, kan de hjelpe også når vi ikke greier å fortelle. Dere må engasjere dere mer og bry dere mer. Flere må bry seg om hvordan vi har det og hva vi holder på med. Mange unge som har det vondt, finner ikke den de kan stole på og fortelle til.

Helsesøstre og andre voksne i klassene

Dere som skal hjelpe med psykisk helse, må komme innom oss i klassene eller på aktiviteter vi er på.

Dere må forklare alle barn og unge hvem vi kan gå til om vi bærer på dårlige minner eller opplever vonde ting. Altfor mange unge opplever de vondeste ting, som vold og seksuelle overgrep. Dere voksne må gjøre oss trygge på at det finnes steder der vi kan fortelle om det som er vondt. Mottaksskolen må selvfølgelig også ha helsesøster.

Barnevernet og 116 111 må informere

Barnevernet må komme ut på skolen og fortelle om hva barnevernet er. Veldig få barn og unge vet den riktige versjonen av dette. Vi må se ansiktene til barnevernet. De må gi helt konkrete svar på hva som skjer om noen av oss forteller at vi har det vondt hjemme. Dere må også fortelle om alarmtelefonen og om hva som skjer hvis vi ringer til den.

"Kontoret til for eksempel barnevernet er jo i tredje etasje på amfi. Hvordan skal ei jente på åtte år finne det å gå dit?"

"Voksne må læres opp til å se etter tegn."

"Voksne må lytte og ta barn på alvor."

Respekt, utestenging og mobbing

"Faren min gjorde mye dumt, det var dritt på barneskolen. Det er vanskelig å få bort det stempelet"

UNGES ERFARINGER

Flere av oss har opplevd mobbing på barneskolen og i ungdomskolen. Det er mindre mobbing på videregående skole. I sjette og sjuende klasse er det mye pes med merkeklær og sånt. I ungdomsskolen er det stygge kommentarer, utestenging og mangel på respekt.

Flere av oss har opplevd at lærerne lager situasjoner og sier ting som gjør at vi opplever det som mobbing. Læreren har jo på en måte "makta" i klasserommet, derfor er dette veldig alvorlig. Mobbing kan være en grunn til å droppe ut av skolen.

Mobbing skjer også på fritiden. Mest og verst skjer det da på nettet. Nettmobbing skjer ofte anonymt og er ille. Det er tidsfordriv for noen. De er feige og tør ikke være direkte. Vi må ikke dele passord med andre.

Drittstengingen kan ødelegge selvbildet. Det sårer og gjør vondt. To, tre gutter kan gå sammen og legge en annen gutt i bakken og holde han nede. Ofte sier de etterpå at de bare tulla. Dette kan gjøre veldig vondt.

Jenter som blir mobba skjuler det også ofte, så godt de kan. Folk vil helst ikke vise seg svake. Både gutter og jenter kan få veldig vondt inni seg, men viser det ikke.

Vi snakker ikke om hva mobbing gjør med oss. Litt kanskje i "Kjærlighet og Grenser". Zero og Respekt og slike programmer mot mobbing blir ofte bare skilt på en vegg. De gjør ikke noe forskjell. De brukes lite, og de går ikke til roten av problemene. Vi vet bedre svar selv på hva som skulle vært gjort, men det krever kloke voksne. Det vil sette mye sterkere spor hvis noen med egne erfaringer kommer i klassene.

"På barneskolen ble jeg tvunget til gå sammen med noen som var utenfor.
Det var ikke noe gøy."

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Sikre at vi har det bra på skolen

Hver klasse må ha jevnt fokus på respekt. Det må i Mandal ikke være lov å sende alle barn og unge til skolen hver morgen, uten at det gjøres mye mer for å undersøke og sikre at de har det bra der.

Ta mobbing på alvor

Mobbing må tas mye mer seriøst på skolen, og de voksne må gå til roten av problemene. Det må ha konsekvenser for voksne som ikke gjør noe med at barn og unge lider. De voksne må spørre hvorfor, mye mer enn å straffe.

Ærlige og direkte voksne til dette arbeidet

Inviter elevene til å arbeide med utfordringene, med ærlige svar. Skolene må sette av tid til dette. Til dette trengs voksne som er veldig glad i elevene og som kan snakke ærlig og direkte, også om seg selv. Dette er voksne som vi har ekstra mye tillit til.

Besøk av noen som kan dele følelsene

Noen som selv har opplevd utestenging og mobbing må komme i klassene. De kan fortelle historien sin og gi noen råd, særlig til dem som plager andre. Det kan også være bra hvis noen som har vært med på å mobbe andre, kan komme.

Voksne følger bedre med i friminuttene

Vaktene i friminuttene skal følge godt med, men en del voksne må bli mye flinkere til det. De snakker for mye sammen. De burde følge bedre med på oss og prate med elever som ønsker det.

Flere forslag for mindre mobbing og frafall

Kantine på skolen, mer gøy og aktiviteter i friminuttene, flere turer, lærere som gjør timene mer varierte og spennende, mer sosialt klassevis, jevnlig sammenkomster på skolen.

Inkludering, fordommer og diskriminering

"Jeg har opplevd rasisme og da sier jeg i fra. Men det er ikke så lett for alle."

UNGES ERFARINGER

En del i Mandal føler seg utestengt og tør ikke være der andre unge er. Noen av oss er født med funksjonshemming, andre har rykter på seg fra noe foreldrene har gjort. Eller vi kan være annerledes på en annen måte. Vi er redde for å bli ledd av, det kan du lett bli. Vi kan oppleve at noen sier noe dumt til oss eller snakker bak ryggen vår. Det kan virke som noen har behov for å tråkke på dem som er litt annerledes. Kanskje de trenger å hevde seg selv.

Det er sjelden at noen sier stygge ting til oss med mørkere hudfarge, men det skjer. Vi som er født her er redde for å fordømme innvandrere, i stedet blir noen av oss superhøflige. Få av oss har dårlig syn på folk som kommer til byen, det finnes nesten ikke rasisme eller ønske om å diskriminere på grunn av hudfarge og kulturbakgrunn. Men vi kan bli usikre.

Vi er flere som tør å snakke om at vi dømmer andre før vi kjenner dem. Mange av oss tenker at alle innvandrere er fattige, at de stjeler og er kriminelle. Noen av oss har fordommer overfor de som er veldig kristne, før vi blir kjent med dem. Eller vi dømmer folk som tør å skille seg ut. Hvis vi i stedet har mer naturlig kontakt med hverandre, kan dette fort bli mye bedre.

Noen av oss jenter blir redde når vi møter en gjeng fargede gutter. Vi reagerer annerledes enn når vi møter norske gutter. Dette er fordommene våre, vi vet det. Vi lærer dem når vi vokser opp. Mange av oss unge mener at de voksne er dårligere på åpenhet enn vi er.

Mange av oss unge innvandrere og flyktninger er takknemlige for at Mandal har tatt i mot oss. Vi er glade for å få være her. Men alt var fremmed og det er vanskelig å komme inn i et miljø du ikke kjenner. Vi forstod ikke språket og kulturen og religionen er annerledes. Det er vanskelig å bli kjent med folk, du må stå på hardt selv for å greie det.

Det er litt rart når folk ikke hilser på nye folk. Både unge på Mottaksskolen og unge som er født og oppvokst i Mandal, tror dette er pga fordommer.

Mottaksskolen ligger helt for seg selv. Det synes vi som går der og de fleste som er spurt, er dumt. Språk, kontakt og vennskap kommer raskere om vi er sammen.

Noen av oss norske har sett at de med annen hudfarge ikke får samme service som oss norske i butikker. Flertallet i en klasse har hørt voksne snakke rasistisk. Vi tror at de gamle er mer redde. De har inngrodd tanker. Kanskje burde det snakkes mer høyt om dette.

Mandal er en liten by der alle kjenner aller. De fleste av oss har vokst opp med dem vi går på skole med gjennom hele ungdomstida. Da oppleves det spesielt vanskelig å komme inn i klikker for de som ikke er med.

Vi kan ikke være bestevenner med alle. Vi går sammen med de som vi har samme interesse med. Ikke alle gjenger passer sammen. Vi kan tenke om de som er utenfor, at de ikke vil være med oss og tør ikke trenge oss på, og de tenker kanskje at de ikke må trenge seg på. Noen vil være alene også. Det kommer mye an på oss selv som person om vi blir inkludert eller ikke.

Hver bydel har sitt miljø. Noen av oss er med i gjenger. Det er stjeling og slåssing på skolen. Det er flere mot en. Noen tror de er kule. Vi som er utenfor gjengen synes de er frekke.

Det jobbes altfor lite med miljøet på skolen. De fleste mener at mye mer må gjøres. Mange av guttene, og alle jentene som har deltatt, synes det må gjøres noe for å bli kjent på tvers av bydeler og gjenger.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Snakke om fordommer og inkludering i klassene

Inkludering, fordommer og diskriminering må være tema på skolen og i klassene, det er det nesten ikke i dag. Vi må snakke om hvorfor vi blir usikre. Vi må kjenne til noe om hvordan fordommer og diskriminering er utbredt i noen deler av verden. Til dette må vi ha inkluderende lærere, uten fordommer de kan lære videre til oss.

Invitere elevene fra mottaksklassene på besøk

Skolene må invitere elever i mottaksklasser på besøk ofte, for at vi kan bli kjent med hverandre. Smartest er det om vi går på samme skole eller rett ved siden av hverandre, så vi treffes naturlig.

Snakke om fordommene blant voksne

Voksne må også snakke om fordommer. Mange unge opplever at voksne har mye mer fordommer enn de unge, og at mye av frykten og usikkerheten for fremmede i liten grad finnes blant unge.

Uformelle møtesteder

Det trengs flere steder å møtes helt uformelt. Der man kan bli kjent med nye folk, også på tvers av skolene. Dette kan være konserter, steder man kan møtes å lage mat, åpen scene, åpen hall, turneringer der alle kan melde seg på med vennelag m.m.

Rykteby, baksnakking eller bry seg

"På mandag får du høre ting du ikke visste om deg selv, stygge ting som ikke er sant, f. eks hvem du har klint med".

UNGES ERFARINGER OG RÅD

Det er mye omtentksomme og hyggelige folk i Mandal. Og det er mye godt vennskap. Samtidig går det mange rykter her, og det er en god del baksnakking. På mandag kan vi høre ting vi ikke visste om oss selv, stygge ting som ikke er sant. Det er en fryktelig følelse, du kjenner deg hjelpeløs og liten.

Ryktespredning og baksnakking foregår hele tida. Men mange prøver å skjule det. Det kan være veldig irriterende og det kan gjøre veldig vondt.

Det kan føre til at vi tror alle tenker stygt om oss, og så begynner vi å synes det selv også. Det kan ødelegge selvbildet. Selv dine beste venner kan være de som baksnakker. Ryktespredning og baksnakking er et stort problem og MÅ gjøres noe med i Mandal.

Vi snakker ikke om hva ryktespredning og baksnakking gjør med folk. Vi snakker bare overflatisk om sånne ting. På skolen tas dette sjelden tak i mer enn overfladisk.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Modigere, åpnere og mer direkte

Det må snakkes høyt om i Mandal at rykter er det feigeste man kan drive med. Og at alle er ansvarlige for å stoppe rykter. Det med å sette ut rykter og baksnakke andre, må settes på dagsorden.

Også voksne må se på hva de driver med. Vi må rose og skryte av de som er mer direkte med hverandre. Det vil skape gode holdninger. Alle er ansvarlig for å stoppe rykter.

Opplegg for å forebygge rykter og baksnakking

Det burde virkelig vært laga et opplegg for alle skolene i Mandal, som kunne forebygge baksnakking og ryktespredning. Unge må være med å lage dette opplegget, det er vi som vet hva dette handler om. Og det bør være obligatorisk for alle skolene i kommunen å jobbe med dette.

Alkohol, rus, kriminalitet eller egne valg

"Mandal har masse bra folk, men også dårlige folk. Det er for mange rusmisbrukere i Mandal. Det er ikke bra i det hele tatt. Vi ser de jo og de har jo innflytelse på noen av ungdommene her."

UNGES ERFARINGER OG RÅD

Mange begynner å røyke og snuse fordi det er kult. Men det er ikke stort press i forhold til dette. Flertallet av unge sier det er gruppepress for alkohol, men ikke for andre rusmidler.

Det er mye fyll i Mandal fredager og lørdager. Det gjelder både blant voksne og ungdom.

Vi snakker lite om snus, røyk og alkohol på skolen. Spørreundersøkelse er det eneste. Det hjelper jo ikke for holdninger. Vi snakker ikke om tabuer, rus eller om de andre vanskelige tingene i livet.

Vi vet ikke hvor stort problem det er, men en god del folk bruker anabole steroider.

Veldig mange av oss unge synes Mandal er en narkoby. Dette er ikke bare en myte. Vi synes det er altfor mange synlig rusa folk i byen, du ser dem hver eneste gang du går gjennom sentrum.

Det må være rart for de som besøker byen at det er så mye fyll og så mange narkomane å se i gatene. Mandal må vel være "Narkoby nr 1".

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Snakke om snus, røyk og rusmidler på skolen

Det er dumt av skolen ikke å ta opp disse tingene. Det blir for lite forebyggende. Før hadde vi noen som kom og snakka på skolen, noen som hadde egen erfaring. Det var bra. Det funker.

Åpne, spennende, rusfrie arrangementer

Det handler om å ha noe annet å gjøre i helgene enn å drikke. Noe som er kult og spennende, noe som er dumt å gå glipp av. Og med greie, engasjerte voksne som bryr seg om barn og ungdom. Det kan erstatte rusen. Og det kan hjelpe oss å treffe nye folk.

Byutvikling

"Sånn har det alltid vært, og sånn ska mi ha det." De gamle vil ha det sånn. Det føles nedtrykkende og vi får ikke særlig lyst til å komme med våre nye ideer hvis vi blir avvist på den måten. Det er lurt av politikerne å ta imot ideer fra oss unge med åpne armer. Hvis vi ser at byen utvikler seg litt sånn som vi vil, får vi jo mye mer lyst til å bo her."

UNGES ERFARINGER

Mandal er et fint sted å bo. Vi er veldig stolte av byen vår, av både broa og kulturhuset og alle de fine restaurantene. Vi er stolte av konsertene, av Rally Sørland og ikke minst av Skalldyrfestivalen. Det trekker mye folk til byen, særlig om somrene. Det gjør oss glade. Vi har mange koselige restauranter, som vi unge også kan bruke. Vi er stolte av de fine strendene våre og naturen her.

Vi som er nye her er glade for å komme til Mandal. Det er mange hyggelige folk her hvis du greier å bli kjent med noen av dem. Hvis Mottaksskolen lå i et skolemiljø slik at vi raskere ble kjent med folk herfra, ville det være bedre. Dette er de unge fra Mandal helt enige i.

For barn og unge på Mottaksskolen er skoleveien veldig uttrygg. Den er smal. Det kjører store lastebilder her. Rundt 40 barn og unge bruker denne veien til skolen. Dette kan ikke fortsette.

Mange av oss er sinte på gangbroa. Det var sløsing med penger. Noen sier at broa ikke er bygget for kommunens penger, andre sier at den er dyr for kommunen. Vi vet ikke hva som er riktig svar. Når den først er her, synes flertallet av oss at den blir fin.

Når Taxus og buss slutter å gå i 17-tida, går det særlig utover barn og unge, for vi kan ikke kjøre bil. Men det går jo også utover voksne, og kanskje særlig eldre. Mange av oss bor slik at vi kan sykle til og fra skole og i fritid, men ikke alle. Mange av oss kommer oss ikke på besøk til venner, og vi får ikke gått på aktiviteter. I tillegg er det ergerlig når Taxus ikke kommer på tida, eller går før tida.

Mange av jentene er redde for å gå hjem alene i mørket i Mandal. Er redde for voldtekt. Noen steder er skumlere enn andre steder. Parkeringsanlegget under Mandalshallen, ved kirka og Menighetshuset i Øvrebyen og Skriverhagen er skumle steder. Det er ikke trygt å gå der det bor mange narkomane.

Det er bra at vi har natteravner men de går for lite der det er skummelt. Utrygghet hindrer oss i å være med på en del aktivitet og det er veldig dumt. Det er mye rus utover hele byen. I helgene mye fyll. Dette gjør det utrygt. Det er heller ikke gøy å sykle gjennom byen for gutter etter klokka 23.

Det er veldig bra at InClub finnes. Dette tilbudet må kommunen ta godt vare på og heller styrke. Her går folk som ikke vil eller har mulighet til å gå på organisert aktivitet, og folk som gjør dette i tillegg til annen aktivitet. Her møtes vi på tvers av skoler og bakgrunn ellers, det er viktig.

SVAR TIL HVA SOM MÅ GJØRES

Mottaksskolen må bli del av vanlige skoler

Elever som kommer nye til Mandal, må gå i skoler sammen med jevngamle. Det må heller være mottaksklasser på ulike skoler. Å ha en mottaksskole langt unna de andre skolene er dumt om dere vil vi skal lære språket og norsk kultur.

Bypark og møteplasser

Mange av oss innvandrere har vokst opp i store byer med parker som møteplass for flere generasjoner. Det gir mulighet til kanskje naturlig å treffe og bli kjent med nye folk. Både vi som er nye her, og vi som er vokst opp i Mandal, synes dette er en god idé. Skriverhagen kan være en mulighet. Det er sentralt, og her kunne vi møtes med ballspill, sjakk, eller bare for å snakke sammen. Det trengs bord og benker og gjerne lys på om kvelden, så vi føler oss trygge. Hva med en ungdomskonsert for å feire at vi er ferdige med skoleåret...?

Mindre søppel og glasskår

Det er mye søppel rundt om kring, men vi trives best når det er ryddig og ordentlig. Vi vil ha flere søppelkasser både på skolen, i sentrum, i byen og på friområder. Glasskår i gatene, spesielt etter helga er også et problem. Dette må feies bort, så vi ikke så ofte punkterer.

Mer åpningstid og flere aktiviteter på InClub

In Club er et bra sted å henge to dager i uka, mange unge er veldig glade i dette stedet. Også noen av de som kommer nye til Mandal prøver seg der og

opplever å bli godt inkludert. Men klubben burde vært åpen i hvert fall en kveld til. Og de må ha mulighet til å arrangere mer, som natturneringer, konserter og andre større arrangementer. Der må det jobbe folk som vet hva ungdommer liker og som kan engasjere ungdommene og la de få ansvar.

Flere steder å henge

Det er få steder å møtes uten at det koster. Vi trenger steder med forskjellige ting å lære, og med aktiviteter flere kan delta i samtidig. Vi er ulike ungdommer, og derfor trenger vi litt ulike type tilbud. Det må ikke koster noe særlig, fordi flere av oss har ikke råd til å betale for vanlige fritidsaktiviteter.

Bedre for syklister

Det er lurt og miljøvennlig om det er lett å bruke sykkel i Mandal. Men det er mye sykkelstjeling her, vi vet ikke hva som skal gjøres med det. Vi trenger flere sykkelstativ. Sykkelstativ med tak over hadde vært fint, så ikke vi blir våte i baken når det regner. Vi ber også om bedre brøyting og feiing av sykkelveiene, for å kunne sykle mer av året.

Bedre kollektivtilbud

Hvis dere vil at barn og unge skal trives i kommunen og bruke de tilbudene som er, er det lurt å ha et bra kollektivtilbud. Da må Taxus og busser gå på kvelden. Vi synes det er veldig merkelig at et så stort sted som Mandal ikke gir barn og unge mulighet til å komme seg rundt i kommunen sin etter kl 17. Vi ber også om at vi under 18 år, ikke må kjøpe voksenbillett når vi reiser kollektivt.

Metodikk og arbeidsmåter

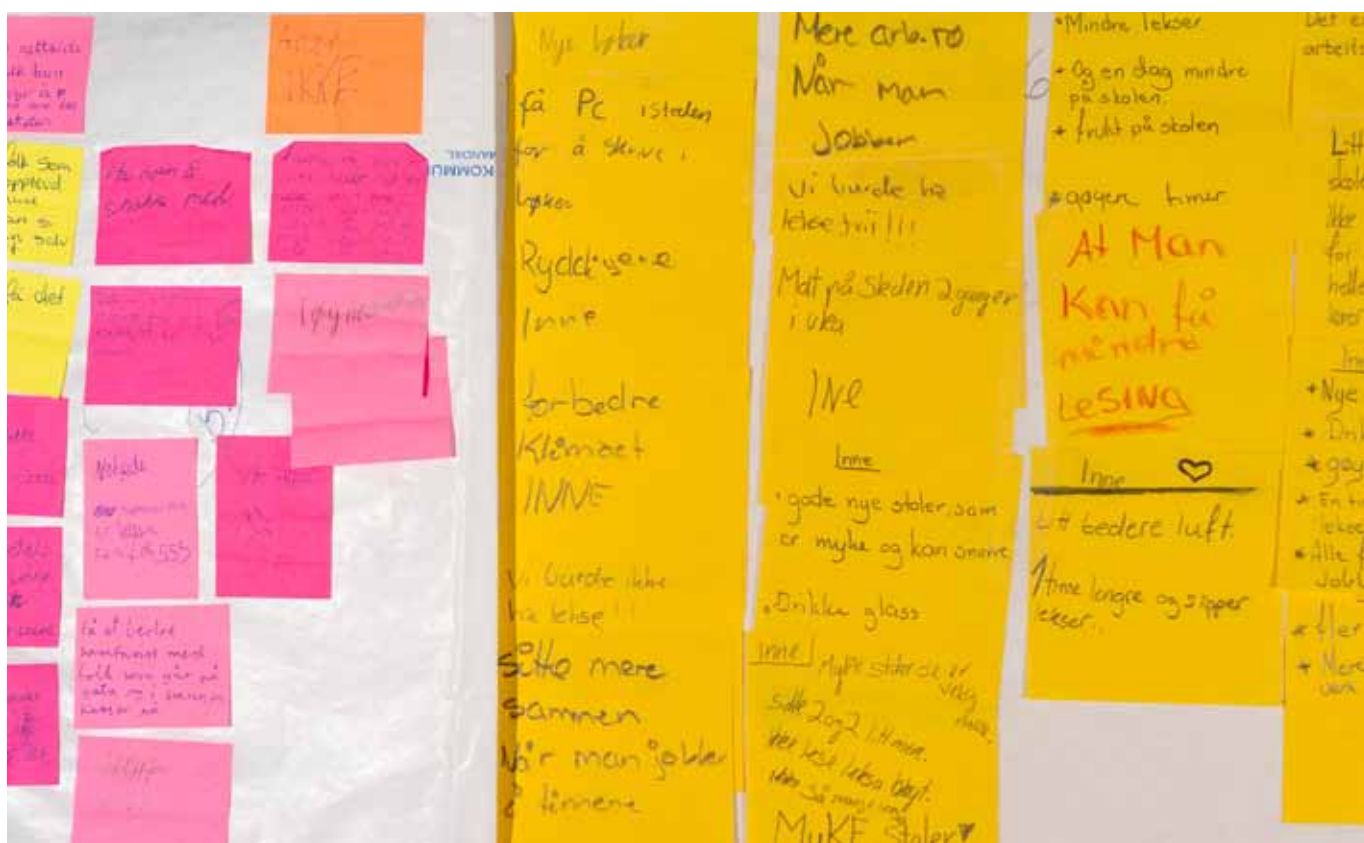
Høring i 2011 med unge i 6.-10.klasse

Mandal kommune har samarbeidet med Redd Barna om å innarbeide 5 artikler fra FNs Barnekonvensjon i sin kommuneplan 2006-2017. Det er artiklene 12 om retten til å si sin mening og bli hørt, 18 om retten til omsorg, foreldres ansvar og det offentlige plikt, 19 om retten til beskyttelse mot overgrep, 27 om retten til forsvarlig levestandard og 31 om retten til lek og fritid og deltagelse i kunst og kulturliv.

Da arbeidet med ny kommuneplan startet i 2011, fikk grunnskolen i Mandal invitasjon til å være med i høring. Syv klasser på en barneskole og en ungdomsskole takket ja til å delta. Ca. 175 barn og unge fra 6. – 10. klasse deltok. BU-koordinator Guro Wendelbo besøkte klassene. Lærer var til stede i klasserommet. Det ble brukt en klassesstime i hver klasse.

Hver klasse ble informert om kommuneplanarbeidet, barnekonvensjonen og dens sentrale rolle i vårt arbeid, og FNs oppgave med å passe på at alle land oppfyller barns rettigheter. Unge fra Mandal har vært med i arbeidet med å gjøre FNs kommentarer til Norge lettere å lese for barn. Derfor var det ekstra stas å ta utgangspunkt i FNs kommentarer, og se om det kunne brukes av barn og unge selv i kommuneplanarbeidet.

Fokuset for høringen var de fem artiklene i kommuneplanen 12, 18, 19, 27 og 31, med utgangspunkt i FNs kommentarer. Elevene fikk valg mellom artiklene, og temaspørsmålene ble til i en dialog med elevene. Elevene ble utfordret på hva vi kan gjøre i Mandal for å bli bedre til å oppfylle barns rettigheter. Svarene er gitt på "post it" lapper (arkivert) som siden er skrevet ned klassevis og sortert etter artikkel.

Høring i 2013 med unge 13-20 år

Da kommuneplanen skulle fornyes i 2013, ble barn og unge på nytt invitert til å bidra. Ca. 150 unge i alderen 13 – 20 år ble invitert til å gi svar på noen viktige problemstillinger for kommunen. Elever i ungdomsskolen og videregående skole deltok i hele klasser, for å sikre at mange ulike erfaringer og meninger kom fram. Elever ved mottakskolen, unge i barne- og ungdomsrådet, unge fra InClub og andre unge har også deltatt.

Marit Sanner fra Forandringsfabrikken ble leid inn for å ha regi på gjennomføringen av arbeidsprosessene. Koordinator for BU og prosjektmedarbeider i Sjumilssteget, Guro Wendelbo, og ungdomsarbeider Alexander Sommerseth bidro i gjennomføringen. Forandringsmetodikk ble brukt i arbeidet, det betyr at alle de unge arbeidet i grupper med et visuelt oppdrag og deretter gjennom dialog i plenum. Gruppene fikk alle et fotooppdrag, der de skulle skildre gode ting og ønsker om forandring. De presenterte bildene gruppevis og det ble deretter samtale om bildene. Hensikten med den visuelle metodikken er å engasjere elevene bredt og holde fokus på tema, gjennom å sette fokus på et produkt.

Elevene ble utfordret på problemstillinger som: Hvordan kjennes Mandal? Hvordan opplever dere kommunen når det gjelder diskriminering, likeverd og innflytelse? Og hvilke veier ser de unge for kommunen framover? Vi besøkte hver av klassene en halv dag og jobbet en kveld med de unge fra klubben og andre unge. Opplegget kunne med fordel vært lenger. Overalt møtte vi engasjerte elever og et ønske fra elevene om å bidra. De delte erfaringer, på iblant ganske så følsomme tema. De hadde også klare og velbegrunnede tanker og meninger om hvilke veier Mandal må gå inn i fremtiden.

For deg som er 13 - 20 år

ii ...NA BARN HAR PÅ ... OG UNGE ... BERTET...

Hvordan kjennes Mandal?

Hvilke veier ser unge framover?

Mandal kommune vil høre din mening om diskriminering, likeverd og innflytelse for barn og unge

7. mars kl. 18:00 - 21:00
i Elvesalen / Buen kulturhus
Pizza med drikke

Bli med!
Kontakt Alexander
på InClub eller tlf. 480 55 952

Samlingen ledes av Marit Sanner
www.forandringsfabrikken.no

 www.facebook.com/MandaBU

baksnakking

bra aktiviteter

dårlig taxustilbud

bra ny skole

dårlig pc-ordning

godt vennskap

dårlig skolegård

skolefrukt er bra

utestenging

bra med kulturhuset

Alle bilder på denne siden har de unge selv tatt for å illustrere gode og dårlige forhold i Mandal

Sjumilssteget og kommuneplanen

Mandal kommune har fått skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Vest-Agder for å prøve ut Sjumilssteget i kommuneplanarbeidet. Sjumilssteget er et metodeverktøy utarbeidet av Fylkesmannen i Troms.

Gjennom å stille en rekke spørsmål til de som har ansvar for barn og unges tjenestetilbud, og ved å spørre barn og unge selv, får kommunen svar på om tjenestetilbudet oppfyller barnekonvensjonen og barns rettigheter. Artikkel 3 om barnets beste er Sjumilsstegets overordnede artikkel. En kortversjon av barnekonvensjonen finnes på side 31 i dette heftet.

De syv stegene

Sjumilssteget er delt inn i tema som omfatter flere av artiklene i konvensjonen:

Steg 1: Medbestemmelse (artikkel 12)

Steg 2: God omsorg (artiklene 18, 26 og 27)

Steg 3: Særskilt vern og støtte (artikkel 20 jf. artikkel 25)

Steg 4: Vern mot vold og overgrep (artikkel 19, jf. artiklene 34 og 36)

Steg 5: Fullverdige liv (artikkel 23, jf. Artikkel 2)

Steg 6: God helse (artikkel 24)

Steg 7: God utdanning (artiklene 28, 29, 30 og 31)

For hvert tema er det utarbeidet spørsmål. Disse er utarbeidet med den tanke at det beste for barn er at vi gir hjelp før vi blir bekymret, altså så tidlig som mulig, og at vi som skal hjelpe samarbeider på tvers av fagområder og etater. Slik kan vi se og forstå hele barnet og gi riktig hjelp før skade oppstår og før problem utvikles.

Hvorfor valgte vi fokus på diskriminering, likeverd og innflytelse?

En av utfordringene kommunen står overfor, er at vi har flere unge voksne utenfor arbeidslivet. Ungdom i ulike miljøer har uttalt at de føler seg utenfor i egne liv. Unge må mestre egne liv før de blir foreldre. Mandal barne- og ungdomsråd (BU) erfarte gjennom sitt arbeid at kommunens tjenestetilbud ikke er likeverdig for alle. Dette var bakgrunnen for valg av fokus da vi skulle søke svar fra de unge. Vi ville høre de unges meninger om diskriminering, likeverd og innflytelse. (Steg 1: Medbestemmelse og Steg 5: Fullverdige liv).

Vi tar Sjumilssteget

De unges svar både fra 2013 og 2011 blir vurdert opp mot de svarene som er registrert fra de ansvarlige enheter i kommunen. Innspillene fra de unge og resultatet av den samlede analysen vil være nyttig i det videre arbeidet med planlegging og utvikling av tjenestetilbudet.

1. Alder 18 år

Alle under 18 år er barn, dersom ikke en tidligere alder er lovfestet av staten.

2. Ingen diskriminering

Konvensjonens rettigheter gjelder for alle barn uten forskjellsbehandling og uten hensyn til barnet og dets foreldres rase, farge, kjønn, språk, religion, opprinnelse, eiendom, funksjonshemming eller oppfatninger. Staten skal sørge for at ingen diskrimineres.

3. Til barnets beste

Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barnets beste. Staten skal sørge for at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for omsorgen eller vernet av barn, har den standard som er fastsatt, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner så vel som overoppsyn.

4. Statens ansvar

Det er statens ansvar å sette barnerettighetene ut i livet.

5. Foreldreansvaret

Staten skal respektere de rettigheter og plikter foreldrene og andre foresatte har for å gi barnet veiledning og støtte slik at barnet skal kunne hevde konvensjonens rettigheter.

6. Rett til liv

Staten plikter så langt som mulig å sørge for at barn overlever og får utvikle seg.

7. Navn og statsborgerskap

Barnet har, umiddelbart etter fødselen, rett til navn og nasjonalitet, og så langt det er mulig, å kjenne til sine foreldre og få omsorg av dem.

8. Identitet

Staten skal respektere barnets rett til å bevare sin identitet, herunder nasjonalitet, navn og familieforhold. Dersom et barn ulovlig blir fratatt slik identitet skal staten hurtig bistå med gjenopprettelse.

9. Holde familien sammen

Barnet skal ikke atskilles fra sine foreldre mot sin vilje, unntatt når dette er nødvendig av hensyn til barnets beste.

10. Gjenforene familien

Søknader om familiegjenforening over landegrensler skal behandles på en positiv, human og rask måte. Barnet har rett til regelmessig kontakt med begge foreldre.

11. Ulovlig bortføring og tilbakehold

Staten skal bekjempe at barn blir tatt ulovlig ut av et land eller hindret fra å vende tilbake, og skal inngå avtaler med andre land for å få til dette.

12. Å si sin mening og bli hørt

Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.

13. Få og gi informasjon

Barnet har rett til yttringsfrihet, til å søke, motta og spre informasjon og ideer av alle slag og på alle måter.

14. Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet

Barnet har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Staten skal respektere foreldrenes retter og plikter til å opplyse barnet om sine rettigheter i slike spørsmål.

15. Organisasjonsfrihet

Barnet har rett til organisasjons- og forsamlingsfrihet.

16. Rett til privatliv

Barnet skal ikke utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, i familien, i hjemmet eller i korrespondansen sin. Det skal beskyttes mot ulovlig angrep mot ære og omdømme.

17. Massemedia

Staten skal sikre barn tilgang til informasjon fra et mangfold av nasjonale

og internasjonale kilder. Staten skal oppmuntre massemedia og forleggere til å spre informasjon som skaper forståelse, kunnskap, sosiale ferdigheter og velvære, og til å lage eget barnestoff, også for minoritetsbarn. Staten skal beskytte barna mot skadelig informasjon.

18. Foreldreansvaret

Begge foreldrene har et hovedansvar for barnets omsorg og utvikling etter hva som er best for barnet. Staten skal gi støtte og sikre utvikling av institusjoner, tjenester og tiltak for omsorg for barn, herunder også ta hensyn til utarbeidende foreldre.

19. Beskyttelse mot misbruk

Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.

20. Barn uten omsorg fra familien

Barn som er uten familiemiljø, har særlig rett på beskyttelse og omsorg, for eksempel ved plassering i fosterhjem, eller om nødvendig, ved egnet institusjon eller ved adopsjon.

21. Adopsjon

Nasjonal og internasjonal adopsjon skal bare finne sted i samsvar med loven, og skal være autorisert av myndighetene. Adopsjon utenlands skal ikke resultere i urettmessig økonomisk fortjeneste, og bør betraktes som et alternativ til omsorgstiltak i barnets opprinnelsesland.

22. Flyktningbarn

Barn som søker flyktningstatus eller som anses som flyktninger, skal få nødvendig vern og humanitær hjelp. Staten skal i samarbeid med internasjonale organer hjelpe et barn som er alene til å bli gjenforent med sine foreldre.

23. Barn med funksjonshemninger

Barn med psykiske og fysiske funksjonshemninger har rett til å leve et fullverdig og anstendig liv under forhold som sikrer dets verdighet, fremmer selvtilitt, og letter barnets aktive deltakelse i samfunnet. Et funksjonshemmet barn har rett til særskilt omsorg. Barnet skal få undervisning, opplæring, helsestjenester, rehabiliteringstjenester, forberedelse til arbeidslivet og rekreasjonsmuligheter for å oppnå best mulig integrering og individuell utvikling. Staten skal samarbeide med andre land om dette, og ta spesielt hensyn til utviklingslandenes behov.

24. Helse

Barnet har rett til å få den best mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter sykdom. Staten skal arbeide for å redusere spedbarns- og barnedødelighet, sikre at alle barn får nødvendig legehjelp, gi god helsemessig omsorg til mødre etter fødselen, bekjempe sykdom og gi orientering og utdanning om helse og riktig ernæring. Staten skal også avskaffe helsefarlige tradisjoner, samarbeide med andre land og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

25. Barn under offentlig omsorg

Barn plassert i omsorgstiltak utenfor familiemiljøet har krav på regelmessig vurdering av behandlingen og oppholdet der.

26. Sosialtjenester

Staten skal sikre at barnet får den sosiale hjelpen og den økonomiske støtten det har krav på etter landets lover.

27. Levestandard

Barnet har rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder. Foreldrene, eller andre som har ansvar for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre de livsvilkårene som er nødvendig for barnets utvikling. Staten har plikt til å støtte de foresatte.

28. Utdanning

Barnet har rett til utdanning. Staten skal gjøre grunnskoleutdanningen gratis og obligatorisk og gjøre ulike former for videregående utdanning tilgjengelig for alle barn, og sette i verk tiltak for å redusere tallet på de som ikke fullfører skolegangen. Disiplin i skolen skal utøves på en måte som er forenlig med barnets menneskeverd. Staten skal også fremme internasjonalt samarbeid om utdanning, og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

29. Målet med utdanning

Utdanningen skal fremme utvikling av barnets personlighet, og teoretiske og praktiske ferdigheter. Den skal skape respekt for

menneskerettighetene og fremme holdninger om fred, toleranse, og vennskap mellom folk. Utdanningen skal skape respekt for naturen, og for barnets egen og andres kultur.

30. Minoriteter og urbefolkning

Barn som tilhører en minoritet eller urbefolkningen, har rett til sammen med andre i sin gruppe, å nyte godt av sin kultur, religion og eget språk.

31. Lek og fritid

Barnet har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.

Barn med psykiske og fysiske funksjonshemninger har rett til å leve et fullverdig og anstendig liv – som denne gutten fra Guatemala.

Foto: Redd Barna/Ingrid K. Lund

32. Barnearbeid

Barnet har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- eller utviklingsmulighetene.

33. Narkotika

Barnet har rett til å bli beskyttet mot ulovlig bruk, omsetning og produksjon av narkotiske stoffer.

34. Seksuell utnyttning

Barnet har rett til beskyttelse mot alle former for seksuell utnyttelse og misbruk. For å verne barn mot slik utnyttning skal staten sette i verk alle nødvendige tiltak, nasjonalt og internasjonalt.

35. Bortføring, prostitusjon og salg

Staten har plikt til å gjennomføre nasjonale og internasjonale tiltak for å hindre kidnapning, bortføring eller salg av barn til ethvert formål og i enhver form.

36. Annen utnyttning

Staten har plikt til å beskytte barnet mot alle former for utnyttelse som er skadelig for barnets velferd.

37. Fængsel, dødsstraff og tortur

Barn skal ikke utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Dødsstraff eller fængsel på livstid uten mulighet for løslatelse er ikke tillatt hvis forbyrtyelsen ble utført før fylte 18 år. Barn som er i fængsel, skal holdes atskilt fra voksne, om ikke det motsatte anses å være best for barnet. Fængsling skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom. Pågripelse og fængsling skal skje på lovlig måte, og barnet har rett til juridisk og annen aktuell hjelp og til å få en rask og uavhengig overprøving av sin sak.

38. Barn i krig

Staten skal sette i verk tiltak for å hindre at barn som ikke er fylt 15 år, tar direkte del i krigføring. (Et tillegg i 2000 hevet denne aldersgrensen til 18 år.)

39. Rehabilitering og reintegrering

Staten er forpliktet til å iverksette alle hensiktsmessige tiltak for å sikre rehabilitering og samfunnsmessig tilbakeføring av barn som er offer for misbruk, utnyttelse, forsømmelse, tortur, væpnede konflikter eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

40. Behandling i saker om straff

Barn som er anklaget eller dømt for straffbare handlinger har rett til en behandling som sikrer verdighet og fremmer dets respekt for menneskerettighetene. Målet er at barnet finner en konstruktiv plass i samfunnet. Staten skal fastsette en kriminell lavalder. Det skal være mulighet til å få overprøvd en straffedom av en høyere myndighet eller domstol. Barnet skal få gratis bistand av tolk hvis barnet ikke snakker det språket som blir brukt.

41. Når andre lover er bedre

Hvis andre nasjonale eller internasjonale lover som staten har vedtatt, sikrer barnet bedre enn med denne konvensjonen, gjelder disse lovene, og ikke konvensjonen.

42. Kjennskap til konvensjonen skal spres

Staten er forpliktet til å gjøre konvensjonens innhold kjent for barn og voksne.

Kortversjon av barnekonvensjonen (Unicef)

Husk
at tillit
avgjør alt

